

BESLUT "NATURRESERVAT STYGGFORSEN": 1979-12-17
SKÖTSELPLAN "NATURRESERVAT STYGGFORSEN": 1979-12-17

LÄNSSTYRELSEN
KOPPARBERGS LÄN
Naturvårdsenheten

BESLUT: 1979-12-17
DNR: 11.111-984-75 (2031)

NATURRESERVAT FÖR STYGGFORSEN, BODA SOCKEN, RÄTTVIKS KOMMUN

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Naturreservatets

benämning:	Styggforsens naturreservat
Kommun:	Rättvik
Socken:	Boda
Fastigheter:	Lisskvarn 1:1, Drängkvarn 1:1, Erik Hanskvarn 1:1, Klockarkvarn 1:1, Pörskvarn 1:1, Backkvarn 1:1, Jannes- kvarn 1:1, Budgivarskvarn 1:1, Silv- bergskvarn 1:1, Finnkvarn 1:1, Kallur- kvarn 1:1, Ovanmyra 22:2 och Boda s:4
Lägesbeskrivning:	Topografisk karta 14F Rättvik SV koord x= 6765,7 y=1466,4 rikets nät
Areal:	12,32 ha
Naturvårdsförvaltare:	Skogsvårdsstyrelsen i samråd med Boda Hembygdsförening
Markägare:	Staten och Östra och Västra Boda samt Silverbergs byar.

GRUND FÖR BESLUTET

Den geologiska utformningen av Styggforsenområdet har riksintresse. Orsasandsten, fossilförande skiffer, tunnskiktad silurisk kalksten och Dalagranit är viktiga komponenter i berggrunden. Stratigrafin, d.v.s lagerföljden, är åskådlig och betydelsefull för tolkningen av Siljansområdets geologiska historia. Rörelser i jordskorpan har satt tydliga spår vid Styggforsen i form av förkastningssprickor, brant stupande bergartslager och en rivningsbreccia mellan Orsasandsten och Dalagranit.

Växtlivets särprägel är direkt betingad av de geologiska förutsättningarna. Här finns t.ex. åtskilliga orkidéarter.

Det forsande vattnet och den speciella berggrunden har utgjort basen för näringslivet vid Styggforsen. Nu återstår inte mycket i form av lämningar, men här fanns ett vattenkraftverk, ett tegelbruk, åtskilliga skvaltkvarnar, en tullkvarn, tillverkning av slipstenar, provtillverkning av cement och längre upp längs ån en hytta för smältning av silver från Silverberg. Från Styggforsån finns ett handgrävt dike för överledning av vatten till Hålldammen.

Förordnandet syftar till att bevara och ge allmänheten möjligheter att ta del av denna säregna miljö.

Med stöd av 7 § naturvårdslagen (1964:822) förklarar länsstyrelsen Styggforsenområdet, som utmärkts på bifogade karta, som naturreservat.

A. FÖRESKRIFTER JÄMLIKT 8 § NATURVÅRDSLAGEN ANGÅENDE INSKRÄNKNING I MARKÄGARES OCH ANNAN SAKÄGARES RÄTT ATT FÖRFOGA ÖVER FASTIGHET INOM RESERVATET

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

- bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär, yt- eller dräneringsförhållanden.
- anordna upplag annat än tillfälligt i samband med områdets skötsel,
- dra fram mark- eller luftledning,
- uppföra byggnader,
- framföra motordrivet fordon annat än på anvisade vägar och i samband med områdets skötsel,
- avverka eller utföra annan skogsvårdande åtgärd utöver vad som framgår av fastställd skötselplan,
- använda kemiska medel för bekämpning av lövvegetation annat än vad som framgår av fastställd skötselplan och skogsgödselmedel samt
- inplantera för området främmande växt- eller djurart samt att
- riva kulturella lämningar.

B. FÖRESKRIFTER JÄMLIKT 9 § NATURVÅRDSLAGEN ANGÅENDE MARKÄGARES OCH ANNAN SAKÄGARES SKYLDIGHET ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktas tåla att de åtgärder vidtages inom området som framgår av till detta beslut fogad skötselplan.

C. FÖRESKRIFTER JÄMLIKT 10 § NATURVÅRDSLAGEN OM VAD ALLMÄN-

HETEN HAR ATT IAKTTAGA INOM RESERVATET

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar skall förbud gälla att

- spränga, bryta loss eller eljest (med verktyg) påverka den blottade berggrunden,
- bortföra stenprover vare sig från fast klyft eller ur löst liggande material,
- göra upp eld annan än på särskilt iordningställd eldplats,
- göra åverkan på växande träd och buskar samt plocka eller gräva upp örter, gräs, mossor eller lavar,
- tälta,
- rida,
- framföra motordrivet fordon annan än på anvisade vägar och vid kommunal spårpreparering samt att
- parkera annat än på särskilt anvisade platser.

D. FÖRESKRIFTER JÄMLIKT 9 § NATURVÅRDSFÖRORDNINGEN OM NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Syftet med naturvårdsförvaltningen

Naturreservatet skall vårdas så att den nuvarande naturkaraktären bevaras, varvid särskild hänsyn ska tas till de geologiska värdena och den sägenomspunna tradition som finns vid Styggforsen. Skogen skall i huvudsak lämnas till fri utveckling.

Skötselplan

Länsstyrelsen meddelar föreskrifter om vården av reservatet genom att fastställa bifogade plan.

Reservatet skall utmärkas i enlighet med av statens naturvårdsverk utfärdade anvisningar.

Den mörka granskogen, de branta klipporna och bruset från vattenfallet skänker en ovanlig dramatik åt naturen vid Styggforsen. Det är ingen tillfällighet att sägner och folktro funnit näring just här.

Naturvårdsförvaltare

Naturreservatet skall förvaltas av skogsvårdsstyrelsen i samråd med Boda Hembygdsförening.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Bengt Olsson jämte ledamöterna Börje Andersson, Sven Bergström, Edvin Ekholm, Emil Ericson, Birgit Hjalmarsson, Rune Karlsson, Torris Lars Larsson, Barbro Lång, Göte Nordström, Rolf Rämgård, Nils Steiving och Anna-Lena Winge.

I den slutliga handläggningen deltog även länsråd Åke Etsare, förste länsassessor Stig Holback, överlantmätare Karl-Gustaf Kjellman, länsarkitekt Nils Nyberg, länsantikvarie Bengt Åkerlund, naturvårdsdirektör Carl Sundt och byrådirektör Björn Ströberg, föredragande.

Bengt Olsson

Björn Ströberg

Bilagor:
Skötselplan, 1979-12-17
3 kartor

LÄNSSTYRELSEN	SKÖTSELPLAN
Kopparbergs län	
Naturvårdsenheten	1979-12-17 11.111-984-75 2031

SKÖTSELPLAN FÖR STYGGFORSSENS NATURRESERVAT, RÄTTVIKS KOMMUN

Följande skötselplan för Styggforsen naturreservat har upprättats av länsstyrelsen. Planen består av två delar - en allmän del och en skötseldel.

1 Allmän beskrivning

1.1 Data

Avsatt år:	1979
Areal:	12,3 hektar
Kommun:	Rättvik
Läge:	1 km sydsydväst Boda kyrka
Fastigheter:	Se beslut om naturreservat
Markägare:	Staten och Östra och Västra Boda samt Silverbergs byar
Naturvårdsförvaltare:	Skogsvårdsstyrelsen i samråd med Boda hembygdsförening

1.2 Naturförhållanden

Den geologiska utformningen av Styggforsenområdet har riksintresse. Orsasandsten, fossilförande skiffer, tunnskiktad silurisk kalksten och Dalagranit är viktiga komponenter i berggrunden. Stratigrafin, d.v.s lagerföljden, är åskådlig och betydelsefull för tolkningen av Siljansområdets geologiska

historia. Rörelser i jordskorpan har satt tydliga spår vid Styggforsen i form av förkastningssprickor, brant stupande bergartslager och en rivningsbreccia mellan Orsasandsten och Dalagranit.

Växtlivets särprägel är direkt betingad av de geologiska förutsättningar. Här finns t.ex. åtskilliga orkidéarter.

Den mörka granskogen, de branta klipporna och bruset från vattenfallet skänker en ovanlig dramatik åt naturen vid Styggforsen. Det är ingen tillfällighet att sägner och folktro funnit näring just här.

Det forsande vattnet och den speciella, berggrunden har utgjort basen för näringslivet vid Styggforsen. Nu återstår inte mycket i form av lämningar, men här fanns ett vattenkraftverk, ett tegelbruk, åtskilliga skvaltkvarnar, en tullkvarn, tillverkning av slipstenar, provtillverkning av cement och längre upp längs ån en hytta för smältning av silver från Silverberg. Från Styggforsån finns ett handgrävt dike för överledning av vatten till Hålldammen.

1.3 Kommunikationer
Området ligger i nära anslutning till bilväg.

1.4 Föreskrifter

För markägaren råder förbud mot att

- bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar områdets topografi och landskapets allmänna karaktär, yt- eller dräneringsförhållanden,
- anordna upplag annat än tillfälligt i samband med områdets skötsel,
- dra, fram mark- eller luftledning,
- uppföra byggnader,
- framföra motordrivet fordon,
- avverka eller utföra, annan skogsvårdande åtgärd utöver vad som framgår av länsstyrelsen fastställd skötselplan,
- använda kemiska medel för bekämpning av lövvegetation annat än vad som framgår av fastställd skötselplan och skogsgödselmedel samt
- inplantera för området främmande växt- eller djurart samt att
- riva kulturella lämningar.

För allmänheten råder förbud mot att

- spränga, bryta loss eller eljest (med verktyg) påverka den blottade berggrunden,

- bortföra stenprover vare sig från fast klyft eller ur löst liggande material,
- göra upp eld annat än på särskilt iordningsställd eldplats,
- göra åverkan på växande träd och buskar samt plocka eller gräva upp örter, gräs, mosa eller lavar,
- tälta,
- rida,
- framföra motordrivet fordon annat än på anvisade vägar och vid kommunal spårpreparering samt att
- parkera annat än på särskilt anvisade platser.

2 Dispositionsplan

2.1 Allmän målsättning

Naturreseptatet ska vårdas så att den nuvarande naturkaraktären bevaras, varvid särskild hänsyn ska tas till de geologiska värdena och den sägenomspunna tradition som finns vid Styggforsen.

För att minska slitage och undvika olyckstillbud inom vissa delar av området bör vistelsen inom reseptatet kanaliseras utmed stigar.

2.2 Skog

Större delen av reseptatet består av skog. Denna skall i huvudsak lämnas till fri utveckling. De olika bestånden ska utvecklas till att utgöra en lämplig inramning och bakgrund för de olika delkomponenterna av natur, kultur och sägner. Dessa, överväganden ska ske under hand i samråd mellan Boda hembygdsförening, länsstyrelsens naturvårdsenhet och naturvårdsförvaltaren.

2.3 Olämplig vistelsemark

Mycket fuktiga områden, känslig lågproduktiv mark samt lokaler för värdefull flora eller fauna, är direkt olämpliga som vistelsemark under sommarperioden. Mycket fuktiga områden finns som smärre ytor utmed Styggforsån och i ett något större parti utmed Drängbäcken från Hålldammen i norra delen av området. Dessa nämnda fuktstråk har även betydelse ur botanisk synpunkt med en ställvis frodig ängsvegetation.

2.4 Väg och parkeringsplats

Den på dispositionsplanen angivna tillfartsvägen och parkeringsplatsen ska förbättras genom påförande av ett slitlagergrus. Tillfarten ska utformas på ett bussvänligt sätt.

2.5 Stigar

De på dispositionsplanen redovisade stigarna ska genomgående förbättras genom påförande av kalkslig. En ny stig tillkommer

upp mot fotoutsikten över Styggforsån och Fogdeklippan. Ävenledes tillkommer en, ny stig med trappor från dammen upp mot Fogdeklippan, för att möjliggöra för höjdrädda personer att komma till denna del av reservatet. Getryggsstigen ska, förstärkas och uppkommen skärning lagas.

Genom sydvästra delen av reservatet går ett kommunalt ordnat skidspår. En vandringsled mellan Knåparbodarna och Ockransjöarna går ävenledes genom reservatet i dess västra del.

2.6 Broar och spänger

I samband med tillkomsten av ny stig till fotoutsikten erfordras en bro över en klippravin. Komplettering och justering av mindre broar och spänger ska, ske. Samtliga stigar bör vara framkomliga för besökare i lågskor. Inom vissa avsnitt bör räcken uppsättas och komplettering ske med hänsyn till säkerheten och lättframkomligheten.

2.7 Damm

Vid dammen erfordras en ny träskoning med tillhörande skibord.

2.8 Raststuga

I anslutning till parkeringsplatsen finns en för allmänheten öppen raststuga med eldstad, bord och bänkar.

2.9 Rastplats

Rastplats ordnas på Finn kvarn enligt dispositionsplanen med bord och tre bänkar, murad eldstad och soptunna.

2.10 Toaletter

I anslutning till parkeringsplatsen med en stig som tillfart placeras en byggnad med två torrtoaletter.

2.11 Bord och bänkar

Kraftiga bord och bänkar placeras enligt dispositionsplanen. De bör utföras i grova kluvna timmerstockar ungefär enligt fig 1 och 2.

2.12 Sopkärl

Sopsäckhållare skall ordnas enligt dispositionsplanen och vara av den typ fig 3 visar. Vid parkeringsplatsen skall ett sophus enligt fig 4 uppställas.

2.13 Rågångar

De olika kvarnundantagens rågångar utmed bäcken från Hålldammen och Styggforsån ska markeras i terrängen. Markeringarna ska utföras med skrapning i barken, utan att trädets savskikt skadas.

2.14 Skyltar, orienteringstavlor och vägvisare
Vid parkeringsplatsen uppsättes orienteringstavla, som i korta ordalag beskriver Styggforsens naturreservat.

Skyltar med information om områdets geologiska värden kompletteras och förnyas vid ovansidan och nedanför Fogdeklippan. Informationsskylt ska även sättas upp vid grottan. Vid de olika kulturella lämningarna bör information lämnas.

Vägvisare uppsättes överallt där stigar delar sig.

Skyltar och orienteringstavlor utformas enligt statens naturvårdsverks anvisningar. Vägvisarna ska, vara av trä med inbrända, eller målade bokstäver.

2.15 Övrigt
Alla anordningar som bord, bänkar, skyltar, sopkärl o.s.v skall placeras så att de är väl synliga med förankring i vegetationen d.v.s placeras invid en buske, ett bryn eller dylikt.

2.16 Förvaltning
Naturreservatet ska i naturvårdshänseende förvaltas av skogs-
vårdsstyrelsen i samråd med Boda, Hembygdsförening.

2.17 Samråd
Samråd skall vid förvaltningen fortlöpande äga rum med berörda myndigheter och skötselråd.

3 Ekonomisk plan

3.1 Allmänt
Den ekonomiska planen bygger på uppskattningar. Främst gäller detta engångsåtgärder. Underhållskostnaderna utgår från hittills vunna erfarenheter, vilket gör beräkningarna något säkrare.

De uppskattade kostnaderna bygger på 1978 års löne- och prisnivå. Vidare förutsättes, att engångsåtgärder utföres under 1980. Underhållskostnaderna avser tiden efter gjorda investeringar enligt programmet för engångsåtgärder.

Sammanlagt utgör nedanstående uppskattade engångskostnader, som har att belasta anslaget Vård av naturreservat m.m., 33.700 kronor och årliga underhållskostnader 3.200 kronor.

3.2 Avverkning och röjning
Engångsåtgärder:
Vid den nya fotoutsikten mot Styggforsen borttages tre gran-

ax. Dessa upparbetas helt varvid stammarna fraktas bort och riset brännes.

Borttagande av granar 500 kronor

Underhåll:

Viss mindre röjning av lövsly erfordras i anslutning till stigar och målpunkter.

Borttagande av lövvegetation 500 kronor

3.3 Parkeringsplats

Engångsåtgärder:

Parkeringsplatsen är mindre lämpligt utformad för bussar. En viss bortschaktning av släntmaterial i innerkurvan av tillfartsvägen är erforderlig. Schaktmassor ska placeras utmed parkeringsplatsens östra sida, varvid ytan av denna kommer att öka. Ett kompletterande slitlager påföres hela platsen.

Schaktningsarbete 1.600 kronor

Slitlager, 24 m³ 800 kronor

Underhåll:

Sedvanlig skötsel 200 kronor

3.4 Stigar

Engångsåtgärder:

Två nya sträckningar av stigar tillkommer mot den nya fotoutsikten och upp mot Fogdeklippan. Till fotoutsikten erfordras ett smärre bärlager jämte ett slitlager av kalkslig, se vidare under broar och spänger. Den nya stigen mot Fogdeklippan kommer att erfordra byggande av trappsteg jämte ett smärre bärlager och slitlager av kalkslig.

Dagsverkskostnad, 10 dv 5.000 kronor

Bärlager och slitlager, 8 m³ 300 kronor

Virke till trappa med räcke 1.000 kronor

Underhåll:

Vid behov förbättras slitlager och trappor med räcke 300 kronor

3.5 Broar och spänger

Engångsåtgärder:

En bro med räcke erfordras över en klippravin för den nya stigen mot fotoutsikten. Denna ska utföras i en smäcker konstruktion i limträ för utomhusbruk. Viss komplettering av övriga räcken ska ske.

Dagsverkskostnad, 3 dv 1.500 kronor

Limträbro och övrigt virke	3.500 kronor	
Järnrör		200 kronor

Underhåll:

Vid behov förbättras broar och spänger	300 kronor
---	------------

3.6 Damm

Engångsåtgärder:

Utbyte av träskoning med skibord erfordras vid dammen.

Dagsverkskostnad, 5 dv	2.500 kronor	
Virke		1.000 kronor

Underhåll:

Skötsel av dammanläggningen	100 kronor
-----------------------------	------------

3.7 Raststuga

Engångsåtgärder:

Raststuga finns. För undvikande av fortsatt klotter på timret strykes såväl inner-, som ytterväggar med järnvitriol.

Dagsverkskostnad, 1 dv	500 kronor	
Färg		200 kronor

Underhåll:

Ved och sedvanlig tillsyn	300 kronor
---------------------------	------------

3.8 Rastplats

Engångsåtgärder:

Platsen ordnas med ett bord och tre bänkar i rustikt utförande. Murad eldstad anordnas. Ved och sopkärl anskaffas.

Dagverkskostnad, 1 dv	500 kronor	
Bord		1.000 kronor
Bänkar, 3 st	1.500 kronor	
Soptunna	300 kronor	
Material	200 kronor	

Underhåll:

Sedvanlig skötsel jämte anskaffande av ved och tömning av sopkärl.	200 kronor
---	------------

3.9 Toaletter

Engångsåtgärder:

Toaletter finns.	-
------------------	---

Underhåll:

Sedvanlig skötsel och tillsyn.	500 kronor
--------------------------------	------------

3.10 Bänkar

Engångsåtgärder:

Bord och bänkar placeras på ett synligt och tilltalande sätt i området.

Bänkar, 5 st	3.000 kronor
--------------	--------------

Underhåll:

Inga	-
------	---

3.11 Sopkärl

Engångsåtgärder:

Sophus med trägolv och inplastning inklusive sopsnurra med hållare för sex sopsäckar enligt modell Hortlaxhus AB placeras vid parkeringsplatsen. Sopsäckhållare i övrigt utsättes.

Sophus	5.700 kronor
Sopsäckhållare, 2 st	400 kronor

Underhåll:

Sedvanlig skötsel och tömning av sopkärl	500 kronor
--	------------

3.12 Rågångar

Engångsåtgärder:

För markering av rågångar i terrängen kommer kostnadsförslag att begäras från lantmäteriet när denna åtgärd blir aktuell.

Underhåll:

Se ovan.

3.13 Skyltar m.m.

Engångsåtgärder:

Orienteringstavla vid parkeringsplatsen finns. Informationsskyltar och vägvisare uppsättes enligt skötselplanen.

Skyltar, 10 stycken	2.000 kronor
Dagsverkskostnad, 1 dv	500 kronor

Underhåll:

Sedvanlig skötsel och tillsyn.	300 kronor
--------------------------------	------------